

מאי 2017

'מסע אל התת מודע', מנדי סנד (1932-2004), ציורים.
'Journey to the Subconscious', Mandy Sand (1932-2004), paintings.
פתיחה: יום ג', 23.5.17, בשעה 18:00.
היכל התרבות, נתניה.
אוצרת: מירי קרימולובסקי

לפני 13 שנים, הלך לעולמו מנדי סנד, אמן מחונן ויוצר רב פעלים, שסגנון ציוריו 'ריאליזם פנטסטי', עם היבטים סוריאליסטיים מובהקים, היו המאפיין הבולט והעיקרי ביצירתו.

בתערוכה 'מסע אל התת מודע', מנדי סנד (1932-2004), ציורים, הנערכת לזכרו, בהיכל התרבות, נתניה, מועד הפתיחה: יום ג', 23.5.17, בשעה 18:00, יוצגו כ-21 עבודות, ציורי שמן על בד, ציורי פסטל, קולאז' ותחרית, מבחר ממגוון עבודותיו.

כותבת קרימולובסקי במאמרה לתערוכה: האמן **מנדי סנד** יליד בוקרשט (1932) היה ללא ספק נטוע בתוך האמנות הסוריאליסטית של אירופה. כמי שנולד וגדל באירופה (לישראל עלה סנד רק בשנת 1964) ובהיותו אדם משכיל ובקיא בתולדות האמנות הייתה אמנות זו חלק מהווייתו.

אף שאת ציוריו צייר בישראל ב"אור התכלת העזה" של המקום הזה, בשדה אמנות שהיה עסוק בעיקר במסרים ציוניים ובתיאור יופייה של הארץ אנשיה ונופיה, סנד לא בחר "לשחות עם הזרם". נדמה כי ציוריו לא באמת היו שייכים לכאן ועכשיו. סנד שבעצמו העיד לא פעם כי אמנות היא מרכז חייו, היה אמן בעל אמת פנימית חזקה. אמן שבחר לאורך כל הקריירה הארוכה בת 40 השנים בהן צייר, ללכת בדרכו שלו – סוריאליזם המבטא מצב נפשי קיומי נטול קשר למקום וזמן. האדם עמד תמיד במרכז יצירתו של מי שבנה באמנותו סגנון ייחודי בעל טביעת אצבע מובהקת. דמויותיו: נשים וגברים, יפים אך עצובים, פניהם מופנים אל הצופה אך מבטם מרוחק ממנו. רק כשצייר את עצמו בדיוקן עצמי בפרוטומה כשל קיסר רומי יפה תואר, הוא מתבונן היישר אל הצופה ואולי לא... דמות של איש טבע ניבטת מהדיוקן הזה – תלתלים ארוכים הנראים כפירות או עלים של צמח שקמל טרם עת. כובעו נע בן כובע פלדה לכובע של פיות עטור פרחים ועלים אך עקרב מתנוסס במרכזו. השמים שברקע כמו ברבים מציוריו של דאלי הם שמיים אפורים, סוערים, מבשרים על הסערה שהייתה, או על זו שתגיע."

בישראל לא פעלו ציירים סוריאליסטים רבים. ומכאן, סגנון ציורי זה לא נקלט והפך פופולארי, כמו סגנון ההפשטה הלירית הישראלית, כדוגמת אמני 'אופקים חדשים' והתנועות שקמו בעקבותיהם. גם כשצייר ריאליסטי הפך לבון טון באמנות הישראלית, נדחק הציור 'הריאליסטי פנטסטי' לשוליים ולא צבר לו אוהדים רבים בישראל, למרות הטכניקה המשובחת של הציירים וההקפדה על פרטי פרטים. יש להניח כי התמות הציוריות בהן עסקו אותם ציירים, היו 'גלותיות/אירופאיות', זרות לתרבות הישראלית, שהתחנכה על "דלות החומר".

ומוסיפה קרימולובסקי: "רבים מהדיוקנאות שצייר סנד מזכירים במידת מה גם את ציוריו של האמן האיטלקי בן הרנסנס המאוחר **ג'וזפה ארצימבולדו**, שצייר דיוקנאות של אצולת איטליה מפירות, ירקות ופרחים. אלא שבשעה שארצימבולדו מבקש להרשים ביכולותיו, סנד מפגין יכולת מרשימה בציור ריאליסטי, אך המשמעות היא משמעות אקזיסטנציאליסטית. התחביר שיצר הוא שנותן ליצירתו את כוחה ואת הרבדים רבי המשמעות שאנו כצופים מוזמנים לצלול לתוכם. סנד שולח אותנו במבע חסר מעצורים אל התת מודע. בהתאמה של חפצים בלתי מתאימים זה לזה הוא יוצר משמעות חדשה. התיאור הריאליסטי, לעיתים אפילו ההיפר ריאליסטי של חפצים, מקומות ואנשים תוך כדי הוצאתם מסביבתם הטבעית בונה תחביר חדש. צורות מהטבע וצורות מהתת מודע חוברות למשמעויות ותובנות על החיים של האדם באשר הוא אדם, מבקשות להוציא אותנו הצופים למסע אל התת מודע שלנו".

מנדי סנד (1932-2004), נולד בבוקרשט, רומניה למשפחה מהמעמד הבינוני, עלה ארצה עם הוריו, בשנת 1964, כשהוא בן 32. משפחתו התיישבה בנתניה, העיר בה חי ויצר כל השנים. חייו של סנד נעו סביב העיסוק באמנות. בנעוריו, נמשך לריקודי עם ורקד בלהקת מחול עממי. מגיל 13 החל סנד לשיר בבית הכנסת UNIREA SFINTA, כיום משמש כמוזיאון היהודי בבוקרשט, ובתיאטרון האידו ברשאום. כך החלה היכרותו הראשונית עם עולם האמנות, באמצעות התיאטרון והמוזיקה והאווירה בבית הכנסת, של אותם ימים. בשנת 1960 החל סנד מגלה עניין באמנות פלסטית, הוא החל ללמוד ציור בחוג לאמנות פלסטית עם הצייר הרומני קודיצה פאוול, כהכנה ללימודיו בבית ספר לאמנות. בין השנים 1961 ועד עלייתו ארצה, בשנת 1964, הוא למד בבית ספר לאמנות בבוקרשט, אשר עיצב את דרכו האמנותית, שם קיבל את הבסיס להתפתחותו היצירתית. עם עלייתו לישראל, החל סנד להשתתף בתערוכות אגודת הציירים והפסלים, בתל אביב, ומאוחר יותר, הצטרף לעמותת אמני נתניה, בה היה אמן פעיל. עם השנים שיקלל סנד את הטכניקה שלו והחל עוסק גם בעבודות תחרית ובהמשך בקולאז', בפסטל וגם בפיסול. אך עיקר התמחותו הייתה ציורי השמן המופלאים שלו, בסגנון ציירי הרנסנס. סנד היה יוצר רב פעלים וברוך כישרון, שלא חשש לעבור ממדיה למדיה ומטכניקה לטכניקה, הוא ניסה הכל.

המפנה הגדול בסגנון ציוריו חל בעקבות ביקורו בתערוכת 'הריאליזם הפנטסטי', שהתקיימה, בשנת 1969, בביתן הלנה רובינשטיין, בתל אביב. בתערוכה פגש לראשונה ביצירותיהם של האמנים: אריק בראואר, ארנסט פוקס, רודולף האוזנר, וולפגנג הוסטר, אנטון לאמנדן. סנד, התרשם עמוקות מסגנון הציור שנגלה לו ובעקבות התערוכה הוא מחליט לשנות את סגנון הציור שלו ולצייר בסגנון החדש. סנד לימד עצמו את סגנון הציור העתיק, של שימוש בצבעי טמפרה, אך במקום להשתמש בחלמון ביצה הוא בחר להשתמש בצבעי שמן והשיג תוצאה דומה ומפתיעה באיכותה.

בשנת 2004, נפטר סנד ממחלה ממארת. הוא ייצר במשך כל תקופת מחלתו, ממש עד ימיו האחרונים. סנד השאיר אחריו מורשת אמנותית מפוארת, עשרות ציורים מופלאים, שחלקם לא זכו עד כה לחשיפה. תערוכה זו באה לתקן מעט את העוול ולחשוף את היצירות לציבור. סנד היה אמן פעיל מאוד והציג תערוכות רבות, בארץ ובחו"ל, את חלקן גם אצר.

תערוכתו האחרונה התקיימה ב-2003, בנתניה, בעת שהיה כבר חולה.

התערוכה תוצג, בין התאריכים: 15.6.17-23.5.17.

שעות הביקור: ימים א'-ה' 10:00-14:00 ובשעות הערב, בהם מתקיימים מופעים בהיכל.

היכל התרבות נתניה, רזיאל 4. טל': 09-8308811.

בברכה, שמשון קריסטל, 'קריסטל אמנות בתקשורת'